

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรามาทำบุญกัน เห็นไหม เวลาทำบุญขึ้นมาเนี่ยมันเป็นบุญ ต้องเป็นบุญนะ ถ้าเราไม่รู้จักบุญ บุญมันคืออะไร? เวลาเราไปเที่ยวกัน วัลรุงไปเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยว เราจะไปเกาะชื่อกัน เราจะไปสลักชื่อกันให้เป็นอนุสรณ์กับเรา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะสลักชื่อ เราสลักชื่อแล้วมันไปทำลาย มันเป็นเรื่องที่ว่าทำสิ่งแควดล้อมเขาเสียหาย แต่หัวใจของเรา เราสลักลงไปได้ไหม? ถ้าเราเห็นใจของเรา เราจะสลักหัวใจของเราได้ สลักหัวใจของเรา

เวลาเราเกิดขึ้นมา เราชักพ่อรักแม่ไหม เราชักหมู่คณะไหม เราชักพี่รักน้องไหม ความรักนี้มันมาจากไหน? ความรักความผูกพันมันมาจากไหน? มันมาจากความที่เราเกิดมาเป็นพ่อเป็นแม่กัน เราเกิดเป็นสายบุญสายกรรมใช่ไหม แต่ว่าถ้าเราสลักไว้ในหัวใจ บุญกุศลมันสลักเข้าไปในหัวใจ เวลามันไปเกิดมันก็ไปเกิดในสิ่งที่ดีๆ การให้อภัยกัน การเสียสละทาน สิ่งนี้มันพัฒนาใจของเราให้ใจเราดีขึ้น

คนดี เห็นไหม นี่ปุยนุ่น เวลาลมพัดมามันจะลอยขึ้นสูงนะ ก้อนหินโยนลงน้ำมันจะตกดิน ใจโกรธ ใจอาฆาต ใจเกลียด ใจอิจฉาริษยา ใจมันหนัก ใจมันหน่วง เวลามันตกไปนี่มันตกไปในที่ต่ำ ถ้าเราให้อภัย เราทำสิ่งที่ดีๆ การเสียสละขึ้นมาเนี่ยมันพัฒนาใจของเรา เห็นไหม มาสลักอย่างนี้ สลักในศาสนาเราเนี่ย สลักชื่อ สลักเสียง สลักในหัวใจของเรา

ถ้าสลักในหัวใจของเรา แล้วหัวใจอยู่ที่ไหนล่ะ นี่ทำบุญยังไม่รู้จักบุญเลย ทำบุญไปมองที่พระนะ พระนี้ทำบุญแล้วพระท่านจะใช้ของเราไหม? เราสละไปแล้ว ถ้าใจเราประเสริฐขึ้นมาเราเสียสละไปแล้ว พระองค์ไหนที่ท่านเป็นที่เคารพศรัทธา ญาติโยมก็ต้องเข้าไปอุปัฏฐากเป็นเรื่องธรรมดา เราเสียสละของเราแล้ว ใจเราได้แล้ว การที่จะใช้จะสอยนี้ปัจจัยเครื่องอาศัย

พระทีตินะ คูหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นกระหมัดกระแหมใช้สอย ประหยัดมรัชต์ณะ ในสมัยสงครามโลกฟ้าไม่มี เขามาเสียสละให้กับวัด แต่องค์หลวงปู่มั่นไปเสียสละให้กับประชาชนในหมู่บ้านนั้น เพราะในหมู่บ้านนั้นเขาอุปัฏฐากพระ เขาดูแลพระด้วยอาหาร ด้วยปัจจัยเครื่องอาศัย แต่ในสมัยที่มันอึดคักขาดแคลน พระยังไปดูแลเขาเลย ไปดูแลเขาให้เจือจางกัน

แล้วส่วนตัวท่านเองนะมรัชต์ถ์ กระหมัดกระแหม ความมรัชต์ถ์ ความประหยัดนี้มันเป็นคุณสมบัติของจิต จิตใจที่มีบุญกุศล แต่เราไปมองกันตรงข้ามใจ ว่าเราต้องมีทุกอย่างพร้อมๆ พร้อมมันพร้อมของใคร มันพร้อมของร่างกาย พร้อมของกิเลสไม่มีวันพอนะ แต่พร้อมของใจ พร้อมของคุณธรรมมันพอ พอเพราะอะไร? เพราะเรามีสติ เรามีสัมปชัญญะ การใช้สอยของเราเป็นประโยชน์กับเราพอแค่ว่าดำรงชีวิตเท่านั้น สิ่งที่เหลือเราเจือจางเขาไป เห็นไหม บุญสองต่อสามต่อ

แต่ถ้าเป็นเรานะ ไม่ได้ๆ ถ้าเรามองไปอย่างนั้น บุญคืออะไร บุญเราก็คือว่าเราต้องใช้สอยเสียสละเราต้องใช้สอย มันมากเกินกว่าเหตุ เห็นไหม ถ้ามากเกินกว่าเหตุ คุณทางการแพทย์สิ สิ่งใดถ้ามากเกินไปมันทำให้ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วยได้ สิ่งใดที่มันพอประมาณดำรงชีวิตนี้ให้มีความสุขได้ ความสุขนะ คุณสิเรากินอาหาร เราดูแลร่างกายของเราเพื่ออะไร? เพื่อไม่ให้มันป่วย ปลายทางของมันเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าปลายทางเจ็บไข้ได้ป่วย เราเองเจ็บไข้ได้ป่วยนะ ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่หอรอก

คุณสิ ถ้าใครมีอาชีพอยู่ในโรงพยาบาลจะเห็นคนเจ็บไข้ได้ป่วย คนเจ็บคนป่วยก็อย่างหนึ่งญาติของคนเจ็บก็ทุกข้ออย่างหนึ่ง ความทุกข์ทั้งนั้นเลยนะ ถ้ามีสติมีสัมปชัญญะนะ เราเอามาเป็นประโยชน์ เราคิดของเราได้ เราสลดสังเวชได้ นี่ปลงธรรมสังเวช

ทำไมพระเราไปเที่ยวป่าช้าละ พระเราไปเที่ยวป่าช้าก็เพราะให้ไปเห็นซากศพไง ใอนันมันศพที่ตายแล้วนะ ใอัสภที่เดินมาดูเขานี้ ใอัสภที่มีชีวิตนี้ ใอัสภที่ยังมีจิตวิญญาณนี้พามาดูเขาเพราะอะไร? เพราะศพกับเราอยู่ด้วยกัน เราไม่รู้ว่าเป็นศพ เราไม่รู้ว่าเป็นร่างกายนี้ มันเป็นสิ่งที่เครื่องอาศัย มันไม่ตื่นมันไม่มีอะไรสะท้อนใจ แต่ถ้าไปดูซากศพจากภายนอกมันสะท้อนใจ

นี่เหมือนกัน ถ้าเราเห็นคนเจ็บไข้ได้ป่วย เราก็ต้องเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้ามันมีคุณธรรมขึ้นมา หัวใจมันจะพัฒนา ถ้าหัวใจพัฒนาขึ้นมา หัวใจพัฒนามันพัฒนาที่ไหนละ? พัฒนามาที่ตัวมันใจเข้ามาที่ตัวหัวใจ ใจนี้เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่มันจะจับต้องได้มีสติสัมปชัญญะ ถ้าใครไม่

รู้จักใจให้กลั่นหายใจไว้ ความรู้สึกอันนั้นคือหัวใจ หัวใจคือเป็นตัวนามธรรม แล้วตัวนามธรรมมันเคลื่อนไหว มันเอาซากศพนี้เคลื่อนไหวไปได้ ถ้าเอาซากศพนี้เคลื่อนไหวไปได้ แล้วมันไปเอาอะไรล่ะ? มันก็ไปเอา รูป รส กลิ่น เสียง ไปเอาสิ่งต่างๆ ที่จากภายนอก เครื่องอาศัยๆ เครื่องอาศัยทั้งนั้นเลย คุณติ ถ้าเราไม่เข้าใจในชีวิตของเรา เราก็จะตื่นไปกับชีวิตของเรา น่าสังเวชมากนะ

คุณติ คุณสมัยโบราณ ขนาดที่ว่ามิโรกระบาดขึ้นมาเนี่ย เขาย้ายเมืองหนีกันเลยนะ เพราะอะไร? เพราะวิทยาศาสตร์มันยังไม่เจริญใช่ไหม เขาย้ายเมืองหนีนะ เขาหนีกาฬโรกระบาด ต่างๆ นี เวลาโรกระบาด ขนาดที่ว่าเหมือนกับแคว้นแคว้นหนึ่งล่มเลย แกล้วโรกภัยไข้เจ็บนี้ล่มเลยนะ แต่ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญขึ้นมา เราว่าเราป้องกันได้ เรารักษาได้ แล้วพอป้องกันได้รักษาได้ ก็ทำให้เราไม่ต้องทุกข์ไม่ต้องยากจนเกินกว่าเหตุใช่ไหม แต่มันทำให้คนเพลินคนหลงใหล นี่มีวัคซีนมีป้องกันแล้ว พอป้องกันแล้วมันก็ประมาทในชีวิต นี่ยาวิทยาศาสตร์ทุกอย่างชนะ ชนะธรรมชาติ มันชนะธรรมชาติไปไม่ได้หรอก

คุณติ เวลาพายุมา คนตายกับมันนะ คุณติ เวลาคนเขาเคลื่อนย้ายหนีโลกภัย เขาเคลื่อนย้ายหนีกันนะ แต่คนเวลาเขาบอกว่า เขาประกาศแล้วว่าพายุมันจะเข้า ให้เคลื่อนย้ายนะ บางคนก็ยอมไป บางคนไม่ยอมไป เพราะอะไร? เพราะกลัวข้าวของมันจะเสียหาย จะเฝ้าข้าวของนะ ถ้าของมันเสียหาย คุณติ กรรมมันให้ผลขนาดนั้น มันไปยึดไปติด ไม่เห็นแก่คุณค่าของชีวิตเลย คุณค่าของชีวิตนะถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ เราจะหาได้มากกว่านั้นอีก

สิ่งที่มันเสียหายไป ถ้าเราจะหาใหม่เราก็หาได้ใช่ไหม สิ่งที่เราจะหาของเรานี้ ถ้ายังมีชีวิตประโยชน์มันก็เป็นของเราใช่ไหม ถ้าเราไปดูแลมัน นี่เราไปติดมันนะ เราไปติดโลก เราไปติดทุกๆ อย่างเลย เขาไม่ติดเราเลย เราต้องไปซื้อหา เราต้องไปแสวงหา เราต้องวิ่งไปหาเขา แต่เขามาติดเราไหม เรานี้ไปติดเขา แต่เวลาเราภาวนากันนะ โนนก็ไม่ดี นีก็ไม่ดี มันติด มันเป็นกิเลสไปหมดเลย ไม่ใช่หรอก ใจเรามันมีกิเลส เห็นไหม ถ้าใจเราไม่มีกิเลส เราจะเห็นสิ่งนั้นมันเป็นสักแต่ว่ามันเป็นธรรมชาติของเขา เพราะใจเราไปติดเขา ไปยึดเขา ใจของเราไปแบกรับภาระเขา

คุณติ สิ่งที่เราปรารถนาอยู่กับคน รักเห็นไหม เวลารัก รักคนโน้น รักคนนี้ มันรักตัวมันเอง ถ้าไม่มีเราจะเอาอะไรไปรักเขา เขาอยู่ธรรมชาติของเขา ถ้าไปรักเขาเขามีความสุข เขามีคู่ครองใหม่ทำไมเราไม่ยอมปล่อยเขาล่ะ เอ้อ เขามีความรักของเขา เราก็ไม่พอใจ เราก็ไปทำลายเขา เพราะอะไร? เพราะเรารักตัวเราเองก่อน แต่ถ้าเราทำตัวเราเองก่อน ถ้ามันเป็นบุญเป็นกรรมกัน เรารักเขา

เขาก็รักเรา เราภักย์ให้เขา เราดูแลเขา เขาก็ดูแลเรา ถ้าเขาไม่ดูแลเราก็กรรมของสัตว์ มันเพราะอะไร? เพราะมัน คูตี ถิ่นกับพิน เห็นไหม คูตี ในปากเรานี้เรายังขบลิ้นเราเองเลย

ชีวิตในครอบครัวของเรา ถ้ามันมีเหตุการณ์อย่างนั้นขึ้นมาเราทำดีที่สุด มันต้องทำนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนปัจจุบันธรรม สอนปัจจุบันธรรมก็คือว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเราต้องถนอมรักษา เรารักษาของเรา สุดวิสัยแล้วมันเป็นอย่างนั้น ถ้าไม่สุดวิสัยมันมีสายบุญสายกรรมมาเราก็ดูแลได้ เราก็รักษาของเราได้ เราก็ถนอมรักษาของเราได้ ใครไม่รัก พ่อแม่ปู่ย่าตายาย ลูกหลานทำไมไม่รัก โธ่! ทำอะไรนะ ลูกเจ็บไข้ได้ป่วย เราเจ็บไข้ได้ป่วยแทนดีกว่า เห็นไหม พ่อแม่เจ็บไข้ได้ป่วยนะอยากจะเจ็บแทน เรารับผิดชอบแทนได้ทั้งนั้นนะ แต่มันเป็นไปไม่ได้ไง เพราะว่ากรรมของใครของมัน อาหารตกใส่ปากของใคร คนนั้นก็มียาอาหารในกระเพาะ

นี่ก็เหมือนกัน ในการกระทำ สลัดลงที่ใจนะ บุญกุศลสลัดลงที่ใจ ภาพใดที่ฝังใจ ภาพใดที่ทำแล้วมีคุณงามความดี เห็นไหม ฝังใจ นี่ฝังใจของโลกนะ เวลาฝังใจของนักปฏิบัติละ ถ้าจิตมันเป็นสันตสิทธินะ ไปสัมผัสกับสมาธิ นี่มันฝังใจ สมาธิเป็นอย่างนี้ สมาธิที่เขาพูดกันเป็นอย่างหนึ่งสมาธิของเราเป็นอย่างหนึ่ง มันพูดอะไรไม่ได้เลยนะ มันเข้าไปเหมือนกับไก่ตาแตก มันเซ่ออยู่อย่างนั้น โอ้โฮๆ นี่สมาธิมันเป็นอย่างนั้นนะ โอ้ที่ว่างๆ ว่างๆ นะมันไปจำขามา

แล้วถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมาก็ผิดพลาดมาตลอด เพราะอะไร? เพราะคนเรามันมีกิเลส กิเลสก็ทำให้ผิดพลาดไปตลอด กิเลสทำให้ผิดพลาดนะ เราพยายามสร้างปัญญาขึ้นมา ใช้ตรีกในธรรม ใช้ปัญญาใคร่ครวญวิปัสสนา มันใคร่ครวญไปเพราะอะไร? เพราะมันมีกิเลสอยู่ ใหม่ๆ มันจะมีความผิดพลาด เว้นไว้แต่มีบุญ บุญกุศลมันรวมตัว มันรวมตัวแล้วมันเป็นปัญญาโดยที่มันเป็นความจริง มันก็จะปัดทังคปหาน มันจะปล่อยวางชั่วคราว อันนั้นก็ปัญญา แล้วถ้าปัญญามันผิดพลาดขึ้นมา ความผิดพลาดอันนั้นเพราะอะไร? เพราะกิเลสของเรามันมีผิดพลาด

ถ้าเราหมั่นฝึกหมั่นฝนขึ้นไป ใจมันสัมผัสหมด นี่ฝังลงที่ใจ เห็นไหม ถ้าเป็นปัญญาขึ้นมา มันจะฝังใจมาก เวลาว่างจากสมาธิอย่างหนึ่ง ว่างจากปัญญาอีกอย่างหนึ่ง เพราะว่างจากปัญญานี้เวลาเดินไปไหนนะเหมือนตัวลอยไปเลย มันเบา มันว่าง ถ้าใจมันเบาละ คูตี เวลาเราทุกข์เราร้อนมันอะไรทุกข์ร้อนละ มันก็ความรู้สึกเรานี้ แต่มันกดที่ใจ โอ้โฮ! เดินไปไหนนี่โลกนี้แทบจะระเบิดเลย โลกนี้แทบจะแยกออกจากกันเลย เพราะความทุกข์ของเรามันกดทับ

แต่เวลามันปล่อยขึ้นมา มันวางขึ้นมา ใจมันเดินไปนี่ มันเหมือนไม่ได้เดินไปแต่มันเดินไป
นี่แหละ แต่เหมือนไม่ได้เดินไป มันเหมือนลอยไปเลยนะ เพราะจิตมันเบา พอจิตมันเบาเพราะ
ปัญญามันใคร่ครวญ มันปล่อย แล้วจิตมันเบาขึ้นไปนี่ มันอยู่ที่ไหนนะ นี่สลักลงที่ใจ เพราะเวลา
สลักลงที่ใจมันสันติปฏิญ โภ ถ้าใจมันรู้ขึ้นมาแล้วมันจะปิดบังได้อย่างไร?

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้ที่ไหน? รู้ที่ใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ
ศาสนาเจริญที่ไหน? เจริญที่หัวใจของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ถ้าเจริญที่นี้ สังคมมันก็เจริญ
โลกมันก็เจริญ เจริญที่ไหนเพราะเราไม่ทำร้ายใคร เราเป็นผู้นำเขา เห็นไหม แล้วคนมีบุญอยู่ที่
ไหนนี่ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล สิ่งต่างๆ มันเป็นไป

คูลี ข้าวกินแล้วก็หมดไป เขาทำมาจากผืนดิน ดินเอาข้าวไปหว่านเมล็ดหนึ่งตกมาเป็นรวง
ข้าวอีกมหาศาลเลย เห็นไหม มันก็หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ ชีวิตก็เป็นอย่างนี้ แล้วก็เกิดตายอยู่อย่างนี้
แล้วเกิดตายแล้วทำไมเราไม่หาคุณประโยชน์กับเรา เราไปตื่นอะไรกับโลก

พูดอย่างนี้ไม่ใช่ให้ปฏิเสธการทำงานนะ หน้าที่การงานเป็นเรื่องหยาบๆ ถ้าคนหัวใจมัน
ประเสริฐขึ้นมา หน้าที่การงานทำไมจะทำได้ คนมันเห็นคุณประโยชน์ขึ้นมาแล้วทำอะไรก็ได้
ไอ้ที่มันไม่เห็นคุณประโยชน์ ไปเห็นคุณประโยชน์แต่ส่วนหยาบ ถ้าเห็นคุณประโยชน์ส่วน
ละเอียด ส่วนละเอียดยังรู้จักเลย แล้วหน้าที่การงานทำไมจะไม่รู้จัก หน้าที่ข้างนอก งานข้างนอก
มันงานหยาบๆ

รักพ่อรักแม่ จะไปดูแลพ่อแม่ ถ้ารักพ่อรักแม่ก็ต้องมีข้าวปลาอาหารให้เลี้ยงพ่อแม่ แล้วข้าว
ปลาอาหารมาจากไหน? ก็มาจากหน้าที่การงาน งานมันมาโดยอัตโนมัติ ถึงบอกเรื่องข้างนอก
มันเป็นเรื่องข้างนอกนะ ถ้าหัวใจเราประเสริฐขึ้นมาแล้ว มันจะแสวงหาสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเพื่อ
ครอบครัวของเรา เพื่อสิ่งต่างๆ ของเรา

ถ้าเพื่อของเรามันก็ทำแต่สัมมาทิฐิ ทำสิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ดีเพราะอะไร? เพราะเรารัก
ของเรา เราก็ถนอมรักษาของเรา แล้วเครื่องถนอมรักษามันมาจากไหน? ก็มาจากปัจจัยเครื่องอาศัย
นี่ ถ้าปัจจัยเครื่องอาศัยเราเอามาเพื่อบำรุงธาตุขันธ์ ดำรงชีวิตของเรา เป็นการแสดงออกของน้ำใจ
ของเราว่าเราบูชาพ่อแม่ เราบูชาผู้มีบุญคุณกับเรา กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของผู้มีคุณธรรม
สิ่งนี้ใจมันดีขึ้นมา การแสดงออกมันดีไปหมดเลย ถ้าสิ่งนี้มันเป็นกิเลสแสดงออก มันก็เป็นกิเลส
ไปหมดเลย แล้วกิเลสมันออกมันก็ไปเหยียบขำเขา

นี่ถ้าสลักกันที่นี้ได้นะ มันไม่ต้องสอนใครเลย มันเป็นสันติภูฏิกโก มันเป็นปัจเจกตั้งกับใจดวงนั้น เด็กดีมันดีในหัวใจของมัน คนดีคือดีในหัวใจของเขา เขาดีขึ้นมามันเป็นความดีก็คือความดี ความดีก็คือคุณธรรม คุณธรรมเกิดขึ้นมาแล้วทุกคนก็สาธุ เวลาพระอรหันต์ไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เขายังดำรงชีวิต เขายังทนความทุกข์ทรมานอยู่ได้หรือ?”

สิ่งนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ในหัวใจนี้สิ่งนี้มันประเสริฐที่สุด เวลาพระอรหันต์ที่สิ้นกิเลสแล้วไปกราบนะ เวลากราบมีพระมาด้วย “ใครเป็นคนทรمان ใครเป็นคนทรمان?” เห็นไหม นี่ถามถึงว่าใครเคยทรمان ใครทรمانคือใครเป็นคนคัดแปลงใจ ใครเป็นคนชี้แจงใจ ทรمانคือการบอกจุดความผิดพลาด บอกความภายในที่มันเสียหาย

นี่มันต้องแก้ไขกันไปนะ เพราะเรามันมีกิเลส เวลาทำไปนี่เราว่าเราถูกต้องอย่างนั้นละ แต่ครูบาอาจารย์ที่ผ่านมาแล้วจะเห็นเลยผิดหรือถูก คู่มือที่เขาชำนาญ คนไข้เดินเข้ามาในโรงพยาบาลเขาจะรู้เลยเป็นโรคอะไร นี่ความชำนาญของเขา เขาเห็นคนไข้เดินเข้ามาเขาจะรู้เลยเป็นโรคอะไร

นี่ก็เหมือนกัน เวลาไปภาวนาขึ้นมา พอขยับไปนี่เป็นโรคอะไรรู้ทันทีเลย รู้ทันทีเพราะอะไร? เพราะเป็นผู้ชำนาญการ ใครเป็นคนทรمانๆ นี่ มีครูบาอาจารย์สำคัญมากนะ ครูบาอาจารย์สามารถจะชี้ชีวิตเราได้ การเดินของเราเข้าไป เดินเข้าไปในหัวใจของเรา ทวนกระแสเข้าไป อันนี้สำคัญมาก สลักลงที่นี้ สลักลงที่ใจ ใจประเสริฐที่สุด เอวัง